

Što nam je činiti ili kojoj opciji dati povjerenje na parlamentarnim izborima po ubrzanoj proceduri

GORAN MEHEK / CROPIX

IZBORI SADA I ODMAH

Plenković je svjestan da je ljubav plaćena poklonima vječno gladna

DAMIR KRAJAC / CROPIX

Rebalans proračuna sada je predstavio ministar financija Zdravko Marić. Premijera Andreja Plenkovića nije bilo...

Sjećamo se kako je proračun za ovu godinu prije nekoliko mjeseci puno samopouzdanja predstavio premijer Plenković

GORAN MEHEK / CROPIX

Rebalans proračuna pokazuje birokratski pristup depresiji ove vlade koja će se još produbiti. S motrišta ekonomske politike on je razočaravajući, ne sadrži elemente ekonomske politike. Rebalans proračuna nam govori kakvo je tragično stanje glede poreznog kapaciteta hrvatskih poreznih obveznika

Piše: Guste **SANTINI**

Podijelilo se koliko se moglo. Nema više mane s neba. Neće je biti ni sutra ni prekosutra. Pijanstvo je završilo. Dolazi mamurluk. Narod kaže: željezo se kuje dok je vruće. Zato što prije na izbore dok se građani nisu otrijeznili. Važno je dobiti izbore i nastaviti po starom. Premijer Andrej Plenković svjestan je da je ljubav plaćena poklonima vječno gladna. U olovnim vremenima sve se mijenja – nagore. Zato izbori sada i odmah. Sindikati su svojim "nerazumnim" stavom kako ne prihvaćaju smanjenje plaća djelatnika u javnom sektoru pokazali, po premijeru, i dokazali kako bi odgoda izbora za jesen bila pogubna za njegovu stranku i njega osobno.

U Saboru je donesen rebalans proračuna. Rebalans proračuna pokazuje birokratski pristup depresiji ove Vlade koja će se još produbiti. Kratko rečeno, rebalans proračuna je s motrišta ekonomske politike - razočaravajući. Rebalans proračuna ne sadrži elemente ekonomske politike. Rebalans proračuna nam kazuje kakvo je tragično stanje glede poreznog kapaciteta Hrvat-

skih poreznih obveznika. Izostat će porezni prihodi na dohodak i dobit. Ostaju porezi na potrošnju koji bilježe snažno potonuće. Zapravo, rebalans proračuna nam daje odgovor koliko se, u postojećim uvjetima, moglo podijeliti, to je, s jedne strane, opravdanje i "utemeljenost" donesenih mjera, s druge i s treće strane, dokaz kako je sve što se imalo već podijeljeno. Sjećamo se kako je proračun za ovu godinu puno samopouzdanja predstavio premijer Andrej Plenković. Po mišljenju vladajućih, bila su to dobra, čak odlična, vremena. Rebalans proračuna predstavio nam je ministar financija Zdravko Marić. Premijera Andreja Plenkovića nije bilo kako bi Saboru obrazložio političke razloge, kako često naglašava važnost svojih stavova, zašto je

potrebno izvršiti upravo ponudeni rebalans proračuna.

Neuvjerljiva računica

Makroekonomske osnove predložene rebalansa proračuna su, malo je reći, alarmantne. Ipak, valja upozoriti kako je računica koja nam je prezentirana pri predstavljanju rebalansa proračuna - neuvjerljiva. Stvarno je stanje lošije u odnosu na prezentirano. Tako nam je rečeno kako se predviđa pad aktivnosti turističkog sektora za 70%. U slučaju pada aktivnosti turističkog sektora za 70%, ostali dio gospodarstva morao bi povećati gospodarske aktivnosti. Nije nam rečeno koje će grane kompenzirati pad turističke aktivnosti. Naime, pad aktivnosti turističkog sektora od 70% predstavlja pad gospodarske aktivno-

sti od 11,9%. Rebalans proračuna je rađen pod pretpostavkom pada gospodarske aktivnosti od 9,4%. Nešto tu "ne štima". Nešto "ne štima" ni s procjenom pada poreznih prihoda. Moja je procjena da će pad poreznih prihoda biti veći od predviđenih 25 milijardi kuna na razini opće države. Veći pad poreznih prihoda znači veći proračunski deficit. I ne samo to, moji proračuni pokazuju kako će javni dug na kraju ove godine biti iznad 100% BDP-a. Preslagivanje na rashodnoj strani proračuna pokazuju kako je cilj rebalansa proračuna smanjiti proračunski deficit koliko je to moguće, što će, sa svoje strane, pokazati kako je Vlada bila razumna, pravovremena i iznad svega odgovorna. Nije važno što su socijalni aspekti potpuno zanemareni. Sirotinju, i Bogu si teška. Prema tome, možemo zaključiti kako smo dobili prvi u nizu rebalansa proračuna s kojima će se suočiti novi saziv Sabora. To nije dobro jer valja shvatiti, kako voli reći premijer Plenković, da proračun uvijek i svuda predstavlja sumarni izraz plana ekonomske politike. Proračun je temeljni instrument ekonomske politike. Rebalans proračuna pokazuje kako Vlada ne namjerava poduzima-

Ambiciozan zadatak

Cilj ekonomske politike mora biti jasan i svima razumljiv. Cilj mora sadržavati mjere izlaska iz depresije i dinamiziranje razvoja gospodarstva. Kao cilj ekonomske politike u idućih četiri godine odredio bih povećanje pokrivenosti uvoza izvoznom robom sa sadašnjih 55,4% na 70%. To je ambiciozan zadatak. U kojoj je mjeri cilj ambicio-

zan, pokazat će na temelju ostvarenih rezultata izvoza i uvoza za 2019. godinu. U prošloj godini Hrvatska je izvezla robu u vrijednosti od 12.848 milijuna eura, a uvezla 23.194 milijuna eura, što predstavlja spomenutu pokrivenost uvoza izvozom od 55,4%. Da je kojim slučajem pokrivenost uvoza izvozom 70%, tada bi naš izvoz u prošloj godini bio 16.237 milijuna eura, što je povećanje od 26,4% u odnosu na ostvareno. Povećanje izvoza od 3.389 milijuna eura predstavlja nešto iznad 6,3% posto ostvarenog BDP-a u prošloj godini. Povećanje pokrivenosti uvoza izvozom najbolji je pokazatelj rasta konkurentnosti hrvatskog gospodarstva. Optimisti, koji su brojni u vrijeme parlamentarnih izbora, reći će kako je cilj prenisoko postavljen. Ja im odgovaram - recite mi to kad dosegnete pokrivenost uvoza izvozom od 70%.

Valja reći kako je Hrvatska, u svakom pogledu, ovisna o izvanjskim čimbenicima. Ne treba zaboraviti kako smo, postajući punopravnim članicom EU-a, izgubili dio izvršne, zakonodavne, pravosudne i monetarne vlasti. Nadalje, sloboda odlučivanja (autonomna ekonomska politika) ograničena je i stavovima i mišlje-

njima naših vjerovnika, što se zatvorenih rezultata izvoza i uvoza za euro znači da mogući okvir monetarne ekspanzije/kontrakcije Hrvatske narodne banke postavljaju ECB. Posljednjih nekoliko godina ekspanzivna politika ECB-a predstavlja podršku "labavijoj" monetarnoj politici. Kad se shvati da nije moguće prisutnu depresiju liječiti monetarnom ekspanzijom, ograničenja će se pokazati u pravom svjetlu. Usput rečeno, zagovornici "helikopterskog novca" morali bi objasniti karakteristike ove krize i na temelju koje analitičke i teoretske osnove smatraju da je depresiju moguće rješavati tiskarskim strojem. Internacionalizirani bankarski sustav značajno je ograničenje u vodenju aktivne ekonomske politike. Hrvatska vlast nema moguć-

nosti izravno utjecati na politiku sektorskog usmjeravanja kreditne aktivnosti poslovnih banaka. Jednako tako, nije moguće utjecati na kretanje kamatnih stopa. Jednostavno, entropija našeg društvenog sustava (određena našim nacionalnim rjezićima i neizvjesnostima), s jedne strane, i s druge strane, potražnja za kreditima određuje visinu kamatnih stopa na domaćem tržištu. Tu nije moguće, bez snažne nacionalne komercijalne banke, učiniti značajnije pomake.

Bit cijele priče

Ostaje jedino smanjenje porezne presije. To je priča koju stranke na (pred)radnje kako bi se povećala učinkovitost države. Ona mora biti mala i učinkovita. Usput rečeno, umjesto postojećeg sustava lokalne uprave i samouprave, valjalo bi uspostaviti sustav koji bi imao stotinjak općina i gradova, što, sa svoje strane, predstavlja dobro polazište u procesu najavljenog decentralizacije vlasti. Višina dohotka po glavi stanovnika ne može financirati skupu državu

Umjesto postojećeg sustava lokalne uprave i samouprave, valjalo bi uspostaviti sustav koji bi imao stotinjak općina i gradova, što, sa svoje strane, predstavlja dobro polazište u procesu najavljenog decentralizacije vlasti. Višina dohotka po glavi stanovnika ne može financirati skupu državu

no. Usput rečeno, to je razlog što je Vlada Andreja Plenkovića "ovisna" o poslovnoj aktivnosti turističkog sektora. Strani turisti plaćaju izravne i neizravne poreze. Deficit robne razmjene s inozemstvom podnošljiv je i s porezno-ekonomskog aspekta dobrodošao ako je obilna turistička žetva. Naime, uvozeći robu koju prodajemo, stranim turistima naplaćujemo turističku rentu - PDV koji je daleko najizdašniji porez u Hrvatskoj. To je bit cijele priče.

Već je sada u vrijeme krize moguće (i potrebno) izvršiti potrebne (pred)radnje kako bi se povećala učinkovitost države. Ona mora biti mala i učinkovita. Usput rečeno, umjesto postojećeg sustava lokalne uprave i samouprave, valjalo bi uspostaviti sustav koji bi imao stotinjak općina i gradova, što, sa svoje strane, predstavlja dobro polazište u procesu najavljenog decentralizacije vlasti. Višina dohotka po glavi stanovnika ne može financirati skupu državu, gospođe Blaženke Divjak, gospođinu Željku Turku konkretno "suradnju" političara.

je odlično polazište kako bi se, u kratkom roku, reformirao državni aparat. Posebno je važno smanjiti postojeću percepciju građana o razini korupcije. To je moguće ostvariti onako kako je Stožer u slučaju koronavirusa učinkovito upravljao krizom. U gospodarstvu je institut stožera odavno poznat i zove se - kontroling. Zadatak je kontrolinga da provjera poslovnu aktivnost, s jedne strane, i, s druge strane, predlaže poboljšanja koja će povećati konkurentnost (učinkovitost) tvrtke. Treba shvatiti i razumjeti, kako bi rekao premijer Plenković, kako su korupcija i bezakonje karcinom svakog društva. Nije u pitanju znamo li. U pitanju je želimo li ukloniti nezakonita ponašanja pojedinih nedodirljivih građana. Samovoljna gradonačelnika Željka Turka samo je jedan od brojnih slučajeva koji kompromitiraju politiku i političare. Podrška ministrici znatnosti, gospođe Blaženke Divjak, gospođinu Željku Turku konkretno "suradnju" političara.

Snažna domaća banka
Hrvatskoj je potrebna snažna komercijalna banka. U ovom trenutku Hrvatska poštanska banka to

Što nam je činiti ili kojoj opciji dati povjerenje na parlamentarnim izborima po ubrzanom postupku

nije. Ali bi mogla postati. Zato ju je potrebno snažno dokapitalizirati kako bi postala bitan čimbenik hrvatskoga bankarskog sustava. Ona bi morala biti izvorno orijentirana kako bi pripomogla ostvarenju navedenog cilja. Snažna nacionalna banka nam je potrebna ako želimo nacionalnu štednju usmjeriti u gospodarski razvoj umjesto dosadašnje politike kreditiranja finalne potrošnje koja je, sa svoje strane, donijela siromaštvo znatnom broju građana. Snažna komercijalna banka znatno bi povećala stabilnost hrvatskoga bankarskog sustava jer bi mogla integrirati velik broj malih banaka koje bi u kriznim uvjetima mogle imati grdnih problema. Postojeća visina kamatnih stopa može se obrazložiti činjenicom kako najveće poslovne banke prepuštaju formiranje kamatnih stopa manjim bankama. Snažna nacionalna komercijalna banka nužna je u slučaju da se odustane od uvođenja eura ili, što je isto, ako ne prođemo na ispit, što nije nezamislivo, za koji smo se prijavili. Kuna će prestati igrati ulogu maneke na kad devizni depoziti postanu kreditni potencijal (osnovica) deviznih kreditima. U tom slučaju moguće je napustiti, zakonski zabraniti, valutnu klauzulu na kredite. Hrvatska komercijalna banka morala bi imati ekskluzivno pravo (nije uvjet) da prima devizne depozite i da na temelju njih odobrava devizne kredite. To bi snažno povećalo konkurentnu sposobnost i izvornu orijentaciju hrvatskoga gospodarstva. Drugim riječima, dok imamo deviznu štednju na temelju koje je moguće odobravati kunske kredite uz valutnu klauzulu, nacionalna valuta kuna može biti samo – maneken.

Povrat kamate ne kamate na kapital (iznos inflacije +3%) predstavlja snažan poticaj gospodarstvu i investicijskoj aktivnosti te povećava stopu samofinanciranja gospodarstva, što smanjuje kamatne stope. Prijedlozi koji traže izuzeće od oporezivanja dobiti u slučaju investiranja nisu rješenja za tržišni način privređivanja. Poduzetnicima nije potreban tutor, već sloboda u vlastitom traženju i iznalaženju optimalne poslovne politike. Zagovornici tog prijedloga morali bi reći što jest, a što nije investicija. Primjera radi, je li reinženjering tvrtke investicija? Reformu oporezivanja dohotka moramo mijenjati. Predlažem preferiranje oporezivanja obitelji tako da se ukupni dohodak obitelji dijeli na broj članova (to je no-

Hrvatska treba snažnu banku i treba dokapitalizirati HPB kako bi postao bitan čimbenik bankarskog sustava

Samovolja gradonačelnika Željka Turka jedan je od brojnih slučajeva koji kompromitiraju politiku i političare

Podrška ministrici znanosti Blaženke Divjak gospodinu Željku Turku konkretizira 'suradnju' političara

Porezna presija

Najznačajnije promjene predlažem u poreznom sustavu. Razlog tome je što globalni sustav privređivanja još nije harmonizirao, internacionalizirao, porezni sustav. Razlog tome je interes multinacionalnih korporacija koje u postojećim uvjetima smanjuju svoje porezne obveze. Općenito, po standardnoj metodologiji, porezna presija u Hrvatskoj je iznad poreznog kapaciteta poreznih obveznika. Postojeća porezna presija morala bi se smanjiti s gotovo 39% na 30% BDP-a. Usput rećemo, službeni podaci ne potvrđuju uvjeravanja kako se smanjuje porezna presija u Hrvatskoj. Valja shvatiti i zapamtiti, kako bi rekao premijer Plenković, kako porezni kapacitet poreznog obveznika progresivno raste rastom porezne osnovice. I obratno. Smanjenje porezne presije je moguće, zbog zakonom određenih proračunskih korisnika, samo u iteracijama uz istovremeni rast gospodarske aktivnosti.

Hrvatskoj je potrebna snažna komercijalna banka. Hrvatska poštanska banka to nije. Ali bi mogla postati. Zato ju je potrebno snažno dokapitalizirati kako bi postala bitan čimbenik bankarskog sustava. Ona bi morala biti izvorno orijentirana kako bi pomogla ostvarenju važnog cilja

vina) kako bi se ustanovio njezin porezni kapacitet. Preferencijalno oporezivanje obitelji prava je demografska mjera i snažan socijalni instrument koji je od velike važnosti u uvjetima visoke razine siromaštva, rizika i neizvjesnosti. Pritom, predlažem potpunu integraciju svih dohodaka (to je novina) da se plaćeni porezi na dobit uključuju u obračun pri oporezivanju dohotka. To je snažna mjera koja ima za cilj jačanje srednjeg sloja koji tako povećava svoj "imunitet" na izvanjske šokove. Neoporezivi dohodak bi se s postojećih 4000 kuna povećavao svake godine za 500 kuna do razine protuvrijednosti od 1000 eura. U rasponu od neoporezivo dijela dohotka do njegove dvostruke veličine porez bi iznosio 5%. Od dvostrukog do četverostrukog iznosa neoporezivo dohotka porezna stopa bi iznosila 15%. Iznad četverostrukog iznosa neoporezivo dohotka porezna stopa bi iznosila 30%. Predlažem ukinuće II. mirovinskog stupa i smanjenje izdvajanja mirovinskog doprinosa s postojećih 20 na 15%. Porez na platnu listu bi se smanjio i iznosio bi 15%. Predlažem novu pristup oporezivanju kapitalnih dobitaka. Porezni tretman kapitalnih dobitaka do godinu dana valjalo bi oporezivati kao dohodak od kapitala. Ostvareni kapitalni dobitci između jedne i tri godine od investiranja oporezivali bi se s poreznom stopom od 10%. Kapitalni dobitci koji su ostvareni na temelju ulaganja dužih od tri godine bili bi izuzeti iz oporezivanja.

Porez budućnosti

Predlažem da se zadrži standardna stopa PDV-a. Štoviše, predlažem da se preispita postojeće smanjenje stope PDV-a imajući u vidu socijalne funkcije oporezivanja. Narodski rečeno, u slučaju nužnih dobara dopustivo je primijeniti nižu od standardne porezne stope. Novina je, koju predlažem, da se za nove tvrtke odobri porezni kredit u visini od 50% porezne obveze poreznog obveznika koji bi se smanjivao tijekom poslovanja kao što sam to objasnio u svom radu "Ekonomske pristup

vanju – PDV porez budućnosti" (dostupan na www.rifin.com pod rubrikom Harač). Iznos poreznog kredita mogao bi iznositi do razine vlastitog kapitala koji bi služio kao osiguranje tako odobrenom poreznom kreditu. U vrijeme krize moguće je primijeniti sustav poreznog kredita na mala i srednja poduzeća koja ne mogu, zbog financijske – likvidne ranjivosti, amortizirati učinke depresije.

Trošarinski sustav valja preispitati kako bi se povećala progresivnost poreznog sustava, s jedne strane, i, s druge strane, ostvarili ciljevi gospodarskog rasta. Posebno se zalažem za uvođenje prohibitivnih trošarinskih poreza s ciljem zaštite prirodnog okoliša. Ostala parafiskalna i nefiskalna davanja valja preispitati. Neki od doprinosa su prihvatljivi i valja ih zadržati. Međutim, najveći dio tih i takvih davanja nije moguće ekonomski opravdati i predstavljaju "smokvin list" kako bi se prikrilo čisti fiskalni razlog njihova nameta.

Prosječan broj zaposlenih po tvrtki u Hrvatskoj jasno pokazuje kako je postojeća gospodarska struktura u zabrinjavajućem i neodrživom stanju. Hrvatsko gos-

Njemačka industrijska strategija 2030. određuje znanost kao odlučujući čimbenik razvoja njemačkoga gospodarstva

podarstvo temelji se na "oponasanju". Poduzetnici svoje mjesto na jedinstvenom tržištu traže i nalaze na temelju niskih plaća.

Nepotrebno povezivanje?!

Nema sredstava za istraživanje i razvoj. Danas u globaliziranom gospodarstvu pitanje svih pitanja je "što", a daleko je manje važno "kako" proizvoditi. Tržište se kreira stvaranjem novih proizvoda i usluga. To nije moguće bez istraživanja i razvoja. Poslovne aktivnosti niske dodane vrijednosti djeluju u "zračnom krugu" rasta siromaštva. Da bi se povećala pokrivenost uvoza izvozom, moramo povezati svu raspoloživu pamet i gospodarstvo. Niska akumulativna sposobnost (mala dodana vrijednost) imperativno zahtijeva angažman države koja bi morala financirati tehnološki i tehnički razvoj. Zato uvijek uporno predlažem višestruko povećanje izdvajanja za znanost i obrazo-

vanje. To je bit problema hrvatskoga gospodarstva. To je razlog što ministar znanosti i obrazovanja smatram najvažnijim članom vlade. Nažalost, ministrica znanosti Blaženka Divjak ne brine se o povezivanju gospodarstva i znanosti.

To nije u žiži njezina interesa. Povezivanje znanosti i obrazovanja s gospodarstvom je, imajući u vidu učinke Ministarstva znanosti i obrazovanja, nepotrebno. Nije moguće značajnije dinamizirati izvozno gospodarstvo ako mu se ne pomogne u kreiranju novih proizvoda i usavršavanja postojećih, odnosno u usvajanju najnovijih tehničkih i tehnoloških rješenja.

Tragično je što u vrhu hrvatskog izvoza i dalje nalazimo sirovine i proizvode koji su rezultat kooperacije s tvrtkama koje izdvajaju znatna sredstva u istraživanje i razvoj. Njemačka industrijska strategija 2030. određuje znanost kao odlučujući čimbe-

nik razvoja njemačkoga gospodarstva. U ocjeni stanja, u spomenutoj studiji, ukazuje se kako je nedovoljan angažman znanosti temeljni razlog što njemačko gospodarstvo zaostaje u nekim obećavajućim i potentnim industrijama.

U Njemačkoj su dobrodošli investitori koji izdvajaju znatna sredstva na istraživanje i razvoj. Pametnom dosta. Mi se veselimo investicijama niske dodane vrijednosti koje su privremene, s jedne strane, i, kad neka druga nerazvijena zemlja ponudi bolje uvjete, investitori će preseliti svoju poslovnu aktivnost, a iza sebe će ostaviti nove nezaposlene, nesretne i ugrožene građane, s druge strane. Zato je potrebno da se sustavom poreza na dohodak stimulira obrazovanje kako bi obrazovanje konačno postalo isplativa investicija.

Obrazovana radna snaga privući će investicije koje ostvaruju veću dodanu vrijednost. Iz tih i takvih investicija možemo učiti i naučiti. Tako dolazimo do drugog važnog zadatka koji dobar ministar znanosti mora riješiti.

Tehnološki parkovi

Jasno, riječ je o tehnološkim parkovima koji će uz standardne obrazovne programe razvijati mlade ljude kako bi kreirali nove proizvode i usluge. To je put izlaska iz ovog zabrinjavajuće socijalnog stanja cjelokupnog društva.

U kratkom roku potrebno je održati turistički sektor. Međutim, njegova struktura je neprikladna poslovnoj aktivnosti visoke dodane vrijednosti. Postojeći pristup apartmanizacije može funkcionirati samo u vrijeme sedam debelih krava. Jedan ili dva apartmana mogu biti izvor dodatnog dohotka. To nije turizam kakav trebamo. Turizam zahtijeva profesionalizaciju tu-

Reformu oporezivanja dohotka moramo mijenjati. Predlažem preferiranje oporezivanja obitelji tako da se ukupni dohodak obitelji dijeli na broj članova, kako bi se ustanovio njezin porezni kapacitet. Preferencijalno oporezivanje obitelji prava je demografska mjera i snažan socijalni instrument

rističke aktivnosti koju nije moguće realizirati bez pomoći države. O poljoprivrednoj aktivnosti i pripadajućim preradbenim kapacitetima raspravlja se prigodno, posebno u lošim vremenima. Međutim, da bismo osigurali savodostatnost i podržali izvoznu orijentaciju poljoprivredne djelatnosti, potrebno je znatno više. U prvom redu, treba angažirati znanost kako bi se definirale tržišne niše koje su realno dohvatljive. Tako ćemo, polazeći od raspoloživih resursa, u kratkom roku dinamizirati konkurentnu proizvodnju. Priče o separatnim mjerama kako bismo zaštitili domaću poljoprivrednu proizvodnju nisu realne jer smo dio jedinstvenog tržišta EU-a. Od kraja Drugoga svjetskog rata stalno se govori kako nije dobro izvoziti trupe, već treba izvoziti proizvode veće složenosti. Kako tada, tako i sada. Ništa se nije promijenilo. Zastupam mišljenje kako je potrebno ušumskom fondu (gotovo polovica površine države nalazi se pod šumama) pristupiti kao komplek-

snom eko sustavu. Takav pristup omogućuje kompleksno sagledavanje potencijala hrvatskih šuma. Ovo tim više što su šume posebno dominantne u ruralnim i brdskim područjima koja gube aktivno stanovništvo. Uz primjereni angažman znanosti, moguće je polučiti značajne rezultate kako u području proizvodnje zdrave hrane, tako i u pogledu obogaćivanja turističke ponude. U kratkom roku, prema tome, predlažem povezivanje plave, zelene i smeđe magistrale.

Siromaštvo u Hrvatskoj je u porastu. Ono će se povećati depresijom. Najranjiviji su invalidi i povratnici iz inozemstva zbog učinka koronavirusa. To je veliki udar, kako na proračunska sredstva, tako i na sadašnjost i budućnost mladih obitelji koje su ostale bez posla. Smanjena primanja ionako siromašnih još će se dramatičirati nemogućnošću izvršavanja obveza po kreditima koje su nerazumno podigli u dobra vremena. Rizici i neizvjesnosti sugeriraju kako je nužno da država preuzme kreditne obveze najugroženijeg dijela građana. To je potrebno jer nije nikakva mudrost zaključiti kako povećanje siromaštva smanjuje mogućnost potrebnih društvenih promjena. To je bitno shvatiti, kako bi rekao premijer Plenković, da bi se osigurala nužna pretpostavka tržišnog načina privređivanja. Naime, činjenica da država uzima i daje nije primjerena tržišnom načinu privređivanja. Zapravo, to je u suprotnosti s tržišnim načinom privređivanja. Zato je nužno armiju nezaposlenih besplatno stalno i uporno obrazovati kako bi se uključili u tržište rada. Istovremeno mora biti jasno da cjeloživotno obrazovanje nije nikakva moda, već uvjet opstanka i nužna poluga razvoja hrvatskoga gospodarstva. Pogledajmo malo oko sebe i učimo. ■

TV ŠIBENIK

ZA OGLAŠAVANJE KONTAKTIRAJTE

marketing@tvs.hr

091 / 1100190

022 / 218081